

Ronja a Birk

Na jevišti dva velké praktikáblly u sebe, za nimi pozadí s velkým bílým hadrem - Stínohra, sníh, voda, doupě...

Přicházejí na jeviště, každý z jedné strany, pomalým krokem do hudby, kamenný výraz. Do gragující hudby – zrcadla, pohybem i obličejovými gesty, postupně na sebe dělají obličej, začínají se usmívat, zrcadlo se propojuje. Zlom – smích, hudba graduje. Dětská hra. Radost, smích.

Ronja: Máš ji, že mě nechytíš!

Birk: No počkej, to si odskáčeš!

Ronja: No, to mě ale musíš nejprve chytit!

Birk: Kam půjdeš ty, tam půjdu i já, sestřičko!

Ronja: A já zůstanu s tebou, ty hlupáku! Ať chceš nebo ne!

Hudba graduje, odběhnou za bílé pozadí, tma. Stínohra.

Ronja: Tu noc, kdy jsem se narodila, nad horami řádila bouře (*zvuky bouře*). Všechna zvíř v Mattisově lese vystrašena zalezla do svých doupat a skrýší. Jenom ty zlé větrnice, měly z bouře radost. (*červéné cáry hadru, poletující nad stínohrou*) Krá, krá, kdo se narodí tuto noc, bude ohyzdný, bez přátel a sám! Krá – krákaly větrnice kolem hradu. Táhněte pryč!

B: Tu noc, co jsem se narodil, nad horami řádila bouře. Všechna zvíř z Borkova lesa vystrašeně zalézala do svých skrýší. Krákaly Větrnice. V tom se ozvala obrovská rána a uhodil blesk, otrásla se zem. Loupežníci nikdy nic takového neslyšeli.

R: Prastarý Mattisův hrad na samém vrcholku Mattisovi hory se roztrhl vejpůl. Od nejvyšší věže po nejhlubší sklepení se vytvořila obrovská propast, která dostala jméno pekelná a kdo by tam spadl, už by nemusel přemýšlet nad ničím. (*Rána. Rozdělení dvou praktikáblů od sebe*)

Na scénu vychází Ronja, vystupuje na svůj praktikábl, světlo jen na ni, křičí do diváků...

R: Hola hou! Jsem Ronja, dcera loupežníka! Už jsem dost velká, abych zítra mohla sama vyrazit do lesa! Slyšíte mě, Větrnice! Já se Vás nebojím! Nebojím!

B: Ty si ta loupežnická holka, co? Proč tady ječíš jako Větrnice? (*sedí na druhém praktikáblu, když promluví, rozsvítí se na něj světlo*)

R: (*lekne se*) A kdo jsi ty? A jak ses sem dostal?

B: Jsem Birk, Borkův syn a bydlím tady! Dnes v noci jsme se sem přistěhovali.

R: Kdo my?

B: Nejlepší loupežník – můj otec Bork a našich dvanáct loupežníků.

R: Chceš snad říct, že celý severní hrad je plný padouchů? Jak říká můj otec Mattis té vaší tlupě?

B: (*směje se*) Kdepak, tady jsou poctiví loupežníci Borkovi. Ale část hradu, na které žiješ ty je prý plná padouchů jako máku. Jak říká můj otec Bork! A odedneška to není žádný severní hrad, ale Borkova pevnost. To si pamatuj!

R: Prachsakra! Počkej, až se to dozví Mattis! Poletíte ke všem čertům!

B: Jo, to si myslíš ty!

R: (*urazeně sedí, nemluví*)

B: Co je s tebou, není ti dobře?

Ronja se chystá odejít, když tu spatří Birka, jak se chystá přeskčit propast.

R: Jestli sem skočíš, tak ti vrazím takovou, že ti uletí nos!

B: Tak do toho, jestli si troufneš! (*Skáče přes propast, gradující hudba*)

R: (odhodlá se a přeskočí taky)

B: No, nebylo to špatné!

Rychlé skákání přes propast na hudbu, dokud to B. Neuklouzne a balancuje nad propastí, vše se odehrává ve tmě, jsou slyšet hlasité Větrnice: Krá, krá, bez přátel a sám, bez přátel a sám!

R: Drž se!

B: Nic jiného se tu dělat nedá!

R: Tak dělej, šplhej, udržím tě!

Birk se dostane na horu, vyčerpání, světlo, dlouhý vzájemný pohled, Ronja se napřáhne...

R: Táhni ke všem čertům! Ty i Borkova pevnost!

B: (Chytne její ruku) Tohle si víckrát nedovoluj! Díky, že si mi zachránila život!

R: Řekla jsem táhni....

B: Víím, ke všem čertům. (s úsměvem)

Ronja se urazí a odchází...

B: Třeba se ještě uvidíme, holko loupežnická!

Tma

Ronja se vypravuje do lesa. Prostor před praktikáblly.

R: Hola hou, les je můj! (všimne si Birka, který sedí u liščí nory) To už ani v lese nemůže mít člověk klid? (zakřičí a chce rychle odejít)

B: Proč zas ječíš, holko loupežnická?

R: Jmenuji se Ronja, slyšíš?

B: A kam tak spěcháš, holko?

R: To tě nemusí zajímat! A tohle jsou moje lišky, v mém lese, rozumíš? Chci, abys nechal moje liščí mláďata na pokoji a zmizel!

B: Tvoje mláďata? Tvůj les! Mláďata nepatří nikomu! Žijou v lese, který je jejich, zrovna tak jako vlků, pavouků, medvědů, jestřábů i mravenců.

R: Já znám život v tomhle lese, nemusíš mě poučovat!

B: Tak to jistě víš, že les je plný divokých Větrnic!

R: Řekneš mi taky něco nového? Víš, co – ráda se o les rozdělím se všemi zvířaty, ale s tebou ne!

Ronja odchází, na les padá mlha, přitímí, krákání Větrnic – Bez přátel a sám, zemřeš v tomto lese! Krá, krá...

B: Ronjo, Ronjo!

R: Co chceš?

B: Mám z téhle mlhy trochu strach!

R: Tak ty se bojíš, že nenajdeš cestu zpátky k těm svejm loupežnickejm padouchům? Vlez si k liščatům do nory, když se tak rád o vše dělíš!

B: Jsi tvrdší než kámen! Najdeš cestu k hradu líp než já. Nemohl bych se tě držet aspoň, než dojdeme na kraj lesa?

R: Tak to si uhodl! Chytíš se tohohle řemene a drž se až na jeho konci! To si zapiš za uši!

B: Jak si přeješ, vzteklá loupežnice!

Větší přitlmí, hudba a křik Větrnic sílí, oba se začínají bát. Do křiku Větrnic začíná hrát příjemná píseň. Ronja, chce jít za hudbou, její výraz se zcela změní.

R: Jak krásná píseň, už jdu...

B: Jdi po cestě, jestli tě nalákají Větrnice, je z tebou konec!

R: Už jdu, jdu za vámi, tak krásná píseň, za chvíli jsem u vás...

Birk ji pevně obejmě a drží, nechce ji pustit dál...Ronja se škube a křičí.

R: Pusť mě, pusť mě!

B: Nedělej hlouposti!

Ronja se s Birkem pere a křičí.

R: Já už jdu, už jdu!

B: Já tě nikam nepustím...

Mlha s zvedá, utichá krákoraní, Ronja se zase vzpamatuje.

R: Co se stalo?

B: Málem tě v mlze dostaly Větrnice.

R: Opravdu, byl to divný pocit...

Ronja obejmě Birka.

R: Neopouštěj mě, už mě nikdy neopouštěj!

B: (směje se) Ne, když se budeš držet na délku řemenu!

R: Ty, Birku, chtěla bych, abys byl můj bratr.

B: Proč ne, když chceš, loupežnice.

R: Chci, ale musíš mi říkat Ronjo!

B: Ronjo, sestro moje...

Tma, hudba, stínohra, Mattis a Bork ve stínohře – dvě mužské postavy... celou dobu s velkou nadsázkou text za otce - Ronja s Birkem, parodují otce a až na konci si uvědomí... V ruce každý tyč – rytmus, gesto.

Mattis: Borko, říkám ti, táhni stou tvou loupežnickou tlupou ke všem čertům! Tohle je můj hrad a můj les!

Borko: Les je všech a z části hradu je teď Borkova pevnost! Táhni ty pryč, když ti to tak vadí. Plná huba řečí nic nezmůže, hm?

Mattis: Vloupal si se na můj hrad a ani si se nezeptal, to může udělat jen člověk bez kouska studu v těle!

Borko: Že to říkáš zrovna ty, takový loupežník. Nebereš snad všechno, co chceš, bez ptaní?

Mattis: Jak si se sem vůbec dostal, severní hrad nemá žádný vchod!

Borko: Je vidět, že o svém hradu zase tolik nevíš: Copak si nepamatuješ na tajný vchod? Když jsme byli malí, chodili jsme tam chytat krysy. Když nás tvůj otec nachytil, vrazil mi takovou, že mi málem ulítla hlava!

Mattis: Jo, můj táta dělal v životě samé dobré věci! Všechny loupežníky z rodu Borků držel pěkně zkrátka všude, kde na ně narazil!

Borko: Ten pohlavek mě naučil, že všichni z Mattisova rodu jsou mí nepřátelé na život a na smrt!

Mattis: Zmiz z toho hradu, odkud si přišel!

Borko: V Borkově hradě jsem se usadil a tady taky zůstanu!

Mattis: Varuju tě, jestli se ten tvůj malej usmrkanec přiblíží k mé dceři, dostane takovou, že už se nevzpamatuje!

Borko: Můj syn je z dobrého loupežnického rodu a z takovou rozčepýřenou divoženkou nemá chuť ztratit ani jedno slovo!

Ronja a Birk stojí ve předu na praktikáblech a reagují.

Borko: Birku, domů a té holky si ani nevšimneš, na všechny z Mattisova rodu si odplivnem!

Mattis: Ronjo, domu, musel bych se vzdát své dcery, kdyby se zapletla s někým z Borkova rodu!

Ronja a Birk se na sebe podívají a smutně odcházejí.

Usednou a smutně se na sebe podívají...

R: Promiň, už musím jít...

B: Já vím, sestřičko, brzo se zase uvidíme.

R: Budeme se muset scházet tajně.

B: Strašně nerad dělám něco tajně.

R: Ale uděláš to, vid', kvůli mně? Na jaře to bude lepší, budeme se scházet v lese! Tak zítra ve starém sklepe, který spojuje naše hrady!

Pohybová scéna s hudbou, tajné scházení Birka s Ronjou, hry dělení o jídlo, vyčesávání vší z vlasů...

R: Je hezké mít bratra, ani mi nevadí, že jsi chudý, zavšivený a špinavý...(smích)

B: A otcové at' táhnou ke všem čertům!!

R: Všechno jen kvůli hlouposti!

R: Tak a teď jdu na tebe s hřebenem!

(honička, postupné sblížení, Rona sedí, Birk jí leží na nohou, vyčesává)

R: Myslím, že teď už nemáš ani jednu.

B: Takže mě už češeš úplně zbytečně?

R: To se teprve uvidí.

B: Tolik se těším na jaro.

R: Však už brzo přijde.

B: Budeme zase volní a společně se budeme prohánět po lese!

B a R: Jako bratr a sestra.

Tma, stínohra - otcové, větrnice, bubny.

R: Objevili nás a život se rázem změnil. Proč krákáte, Větrnice? Tak ty sis nedala s tím usmrkancem pokoj? Už nemám dceru! Rozléhalo se to po celém hradu. Slyšíš, už nemám dceru! Klidně táhni k všem čertům! – Ale Birk je můj bratr!

B: Přestaňte krákat větrnice. Ten den se změnil život. Tak můj syn se za mými zády schází s potomkem mého úhlavního nepřítele? Ke všem čertům, je to moje sestra!

R: Už nemám dceru? Matissi – tati!

R a B: Nechte nás být!

(společně utíkají)

(před hradem sedí zády k sobě, postupné obracení, dotyk ruky)

B: Dlouho nesnesu, aby na mě někdo křičel a nadával mi. Jsem už takový.

R: Já chci taky pryč z hradu. Já to chci. Ano, já to chci!

B: Já jsem se narodil v jeskyni a v jeskyni také můžu žít. Ale co ty?

R: S tebou můžu žít kdekoliv.

R a B: Les je náš domov, jako byl vždycky, a teď ještě více, když jiný domov nemáme!

(společně odcházejí, hudba)

(společné stavění medvědí jeskyně, situace do hudby (imaginární, pohybové vzorce, pantomima) – stavění, nošení dříví, opékání, koupání, spánek – zrytmizované činnosti)

B: Ronjo, není to k smíchu, když si uvědomíš, že jsme svobodni! Všimáš si, již dlouho jsem neslyšel větrnice.

R: Jo a tohle všechno je naše říše. Nikdo nám ji nemůže vzít a nikdo nás nemůže vyhnat a křičet na nás! Zacpi si uši, protože teď přijde jarní výkřik! Hola hou, jsem Ronja – Birkova sestra!

(situace do hudby, ty samé opakující, je vidět únava)

R: Zacpi si uši, protože teď přijde letní výkřik! Hola hou, jsem sestra!

B: Tady máš nůž, vyrob nové šípky a udržuj oheň, jdu nachytat ryby! A dávej na něj bacha!

R: Jojo, však vím, že nůž je to nejdrahocenější, co máme!

(situace, opět se opakující běžné činnosti, na obou je však vidět nespokojenost a občasné urážení)

R: Co myslíš, vzpomínají na nás doma, tátové, víš?

B: Bylo by divné, kdyby ne!

R: Třeba se trápí!

B: Myslíš, Mattis?

R: Máš pravdu, ten je asi rád. Že jsem pryč a že na mě může zapomenout. *(polkne, nechce na sobě nechat znát smutek, Birk se ji začne posmívat. Ronja rozčileně)*

R: Zacpi si uši, protože teď přijde můj podzimní výkřik! Holahou, jsem Ronja!

B: Podej mi nůž, nabrousím ho!

R: Nůž? Ten máš přece ty!

B: Ne, tys ho měla naposled, dej mi ho!

R: Ale já žádný nůž nemám, copak neslyšíš, co povídám?

B: Co jsi s ním teda udělala?

R: Co si s ním udělal ty! Tys ho měl naposled!

B: To teda lžeš!

(oba hledají nůž, Birk mrazivě pohlédne na Ronju)

B: Říkal jsem ti přece, že bez nože se neobejdeme!

R: Tak sis ho měl líp hlídat! A navíc jsi pěkný mizera, když svádíš na druhé, co si sám zavínil!

B: Tady to máme, loupežnická dcero! To jsi celá ty! A s takovou holkou má člověk žít?

R: Však nemusíš, Borkův loupežníku! Žij si třeba se svým nožem. Až ho najdeš! Táhni ke všem čertům!

(Ronja odchází se slzami v očích, Birk za ní křičí)

B: Jen at' si tě větrnice vezmou, stejně k nim patříš! *(vzteky kopne do kamene – hadru a objeví nůž, zvedá ho, začínají krákat větrnice, čím dál víc)*

B: Ronjo!

(tma, hudba, veselý rej větrnic, smích – zemře sám, bez přátel a sám...)

(Birk přichází k Ronje, která sedí schoulená v rohu)

B: Víš, co mě napadá? Napadá mě, jak málo stačí, aby se všechno pro hloupost pokazilo! Odteďka si na takové hlouposti budeme dávat pozor. Víš, napadá mě, že máš, sestřičko, větší cenu, než tisíc nožů!

(větrnice však krákají dál)

R: Mám strach, bratře. Blíží se zima, sami v lese zemřeme. *(pláče)*

(světlo stínohry, hudba, Ronja pomalu přistupuje ke stínohře, utírá si rukávem nos, ve stínohře mužská postava – představuje Mattise, Ronja vstupuje do stínohry a pomalu k sobě přistupují a obejmou se, Bork naštvaně před stínohrou, konec hudby, Ronja přiběhne za Birkem)

R: Mám zas svoje dítě, řekl. Tolik jsem se tě nahledal, dcero loupežnická. Bože můj, já trpěl! Pojď, Ronjo, půjdeme domů! Nezemřeme, my v lese nezemřeme! *(podívá se na Birka, který stále sedí naštvaný v rohu) Birku, bratře, na co myslíš, když takhle vypadáš?*

B: Přišla chvíle, kdy tě musím vrátit Mattisovi. Ronjo, ty nechápeš, jak mi je! Ale dělej, rychle, jdi už!

R: *(podívá se na otce a potom na Birka)* Birku, bratře, nevíš, že nás ani smrt nerozdělí.

(Mattis ve stínohře skloní hlavu)

R: Může jít Birk s námi?

(ve stínohře – gesto souhlasu)

R: Jdeme domů, Birku!

B: Kam domů? Snad si nemyslíš, že budu fackovací panák jeho loupežníků? Nikdy v životě!

R: Fackovací panák? Ty si ale trouba! To radši zmrzneš v medvědí jeskyni?

B: Jo, to si piš!

R: Copak nechápeš, že život musí člověk chránit? Když zůstaneš, svůj život promarníš a můj taky!

B: Proč to říkáš? Jak můžu promarnit tvůj život?

R: Protože zůstanu s tebou, ty hlupáku! Ať chceš nebo ne!

B: Víš, co si teď řekla?

R: To vím, že nás nic nerozdělí! A ty to víš taky, hlupáku jeden!

B: *(usměje se)* Promarnit tvůj život nechci, sestřičko! To je to poslední, co bych chtěl! Kam půjdeš ty, půjdu i já! Třeba mezi Mattisovi loupežníky, i kdybych se z toho měl zalknout!

R: Na jaře se sem stejně zase nastěhujeme!

B: *(souhlasí)*

(společně odchází do stínohry, každý z jedné strany Mattise, ten jim ve stínohře pokládá dlaně na hlavu, stmívání)

(ve stínohře dvě mužské postavy, bojovný postoj, Ronja a Birk před stínohrou každý na své části hradu)

R: Když víš, že půjdeš domů a bude ti teplo až do konečků prstů, můžeš být v lese za každého počasí.

B: Pochopil jsem, že musím bydlet tam, kde ty! Jinak by bylo v lese ještě větší nepřátelství! A víš, že Bork měl ohromnou radost, když jsem se vrátil? Nikdy bych nevěřil, že o mě tak stojí!

R: Vidíš, ty hlupáku, můžeš u nich bydlet! Až do jara! Všiml sis, větrnice jsou zase pryč? Neslyším je!

(R a B mluví za stínohru, začíná hudba bubny, otcové se chytají na boj, krouží dokola, do toho mluví R a B, strhne se boj. Nakonec si otcové podají ruce)

R: Máš hejla na nose, Borko, ale za chvíli ti bude teplo, to ti slibuju!

B: Totéž slibuji i tobě!

R: Moc mě trápí, že ti musím pocuchat ciferník!

B: Já pocuchám tebe, ale tys byl vždycky ošklivý, jak zákon káže!

R: Pamatuj, já jsem Mattis! Vůdce loupežníků!

B: Pamatuj, máš dceru, nemůže být tvojí následnicí, to jen můj Birk! Spojme naše rody!

R: Tvůj nápad není špatný, budeme silnější! Od teďka budeme znovu bratři!

R a B: *(spojí symbolicky dvě části hradu),(zamyslí se)* Spojit rody? *(hodí na sebe úšklebné obličej)*

Pohybová situace jako na začátku, která končí dotykem ruky. Hudba graduje, tma.

Konec

Scénář: Kateřina Ondráčková